

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 w województwie kujawsko-pomorskim

I. Etap wstępny prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

I. 1. Informacje ogólne o obszarze Natura 2000

Nazwa obszaru	Mszar Płociczno
Kod obszaru	PLH040035
Opis granic obszaru	załącznik 1
SDF	załącznik 2
Położenie	woj. kujawsko-pomorskie, pow. brodnicki, gm. Świdziebnia
Powierzchnia obszaru (ha)	181,8 ha
Status prawny	proponowany OZW, 10-2009
Data przystąpienia do sporządzenia projektu planu	<i>Data ogłoszenia o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu (podana data powinna zostać zapisana w formacie dd-mm-rrrr)²</i>
Data zatwierdzenia projektu planu	<i>Data wydania zarządzenia RDOŚ zatwierdzającego projekt planu jako „Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 dla obszaru ...” (podana data powinna zostać zapisana w formacie dd-mm-rrrr)²</i>
Koordynator projektu planu ze strony Wykonawcy	Iwona Paszek; iwona@vitisip.pl, +48 609 444 674
Koordynator merytoryczny ze strony Zamawiającego	Jerzy Garbacz; jugarbacz@wp.pl; tel. +48 52 340 84 40
Sprawujący nadzór	RDOŚ w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 81, 85-059 Bydgoszcz

¹ Dokument dostępny u Zamawiającego, w RDOŚ Bydgoszcz oraz na stronie <http://natura2000.gdos.gov.pl/natura2000/pl/proste.php>

² Wypełni Zamawiający

I. 2. Ustalenie terenu objętego projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

Lp.	Nazwa krajowej formy ochrony przyrody pokrywającej się z obszarem Natura 2000	Dokument planistyczny	Uzasadnienie wyłączenia części terenu ze sporządzania PZO	Procent powierzchni obszaru pokryty istniejącym dokumentem planistycznym
1	rezerwat przyrody „Mszar Płociczno”	Zarządzenie nr 10/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 12 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mszar Płociczno” (załącznik 3)	W zarządzeniu w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mszar Płociczno” jest zapis, że plan ochrony jest zgodny z celami ochrony obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno. Zachodzą zatem przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody, że obszar rezerwatu może być wyłączony z oceny. Jednak zakres planu ochrony rezerwatu „Mszar Płociczno” nie pokrywa się z zakresem planu zadań ochronnych określonym w art. 28 ust. 10 ustawy, zatem cały obszar należy włączyć do prac nad PZO.	100%

Dane zamieszczono na mapie „Formy ochrony przyrody pokrywające się z obszarem Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno”

I. 3. Mapa obszaru Natura 2000

zamieszczono w załączeniu pod nazwą „Obszar Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno”

I. 4. Opis założeń do sporządzenia projektu PZO dla obszaru Natura 2000

Opis obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno

Obszar Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 jest terenem torfowiskowo-leśnym. Leży w kompleksie sandru, w mezoregionie Równiny Urszulewskiej. Jest to największy kompleks naturalnie wykształconego torfowiska mszarnego na obszarze makroregionu Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego. Rowy i potorfia spotyka się tylko na krańcach zachodnich i południowo-wschodnich, a główna część torfowiska (ok. 25 ha) nie ma śladów działalności gospodarczej człowieka. Cenne są fitocenozy torfowiska wysokiego i mechowiska, a także boru bagiennego, brzeziny bagiennej i wilgotnego boru mieszanego ze świerkiem. Walory obiektu podnosi obecność pięciu gatunków widłaków.

Torfowisko mszarne ma charakter kształtującego się, ubożego gatunkowo torfowiska wysokiego i przejściowego, występują też fragmenty mechowisk. Mszar tworzy około 70-centymetrowy pokład torfu, na ponad 6-metrowych osadach gytii wapiennej. W części zachodniej torfowi-

ska dominuje *Ledo-Sphagnetum* oraz *Vaccinio-Betuletum pubescentis* z łanami *Lycopodium annotinum*, a we wschodniej - między innymi podmokłe mszary i mechowiska z *Carex chordorrhiza*, *Helodium blandowii* i *Sphagnum warnstorffii*. W południowej części obszaru zachowało się reliktywne, zanikające jezioro eutroficzne. Wokół torfowiska rozciąga się kompleks leśny należący do Nadleśnictwa Skrwilno. Dominują bory, głównie sosnowe suche, świeże oraz mieszane. Na uwagę zasługuje występowanie 5 gatunków widłaków. W borze suchym rośnie bardzo rzadki w Polsce *Diphasiastrum tristachyum*, a w wilgotnym borze mieszanym (*Quercu-Piceetum*) - *Huperzia selago*. Ponadto rozproszone są stanowiska *Chimaphila umbellata*. Od strony południowo-wschodniej rozciągają się wilgotne łąki.

Powierzchnia obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 wynosi 181,80 ha.

Wyszczególnienie przedmiotów ochrony

Zgodnie z informacjami zawartymi w Standardowym Formularzu Danych (SDF) przedmiotami ochrony w obrębie obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 są następujące siedliska:

4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio-Callunion*, *Calluno-Arctostaphylion*)

7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*)

*91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)

91T0 Śródładowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*)

Zastrzega się jednak, że w wyniku weryfikacji podczas prac terenowych nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 podana wyżej lista przedmiotów ochrony może ulec zmianie.

Ustalenie, jakie części obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 nie są objęte projektem planu zadań ochronnych

Z powodu braku dokumentów planistycznych, które mogłyby stanowić podstawę do wyłączenia z procesu planistycznego fragmentu obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 projektem planu zadań ochronnych objęto cały obszar.

Wyjaśnienie, czym jest plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, jaką ma podstawę prawną, jakie są cele jego ustanowienia, w jaki sposób będzie powstawał i jakie będzie powodował skutki

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 to podstawowy dokument planistyczny sporządzany na okres 10 lat. Jest narzędziem ochrony tego obszaru, a ściślej przedmiotów ochrony znajdujących się w jego obrębie. Określa się w nim:

- cele działań ochronnych i zadania zmierzające do zachowania „integralności obszaru Natura 2000”¹,
- zadania zmierzające do utrzymania lub przywrócenia przedmiotom ochrony „właściwego stanu ochrony”²,
- harmonogram i sposoby realizacji zadań ochronnych,
- podmioty odpowiedzialne za realizację celów i zadań ochronnych,
- metody monitorowania i ewaluacji efektów wdrożenia planu.

Należy tu nadmienić, że jeżeli jest to niezbędne dla osiągnięcia celów działań ochronnych w obszarze Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno, to ustalenia planu zadań ochronnych mogą dotyczyć także terenów i działań poza granicą obszaru.

Obowiązującą w podejściu do środowiska, w tym przede wszystkim podczas sporządzania projektów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 jest **zasada przezorności**, zgodnie z którą „*wszystkie racjonalne wątpliwości zawsze muszą być interpretowane na korzyść środowiska przyrodniczego*”, a w szczególności:

- na działania mogące potencjalnie zaszkodzić środowisku można zezwolić tylko wtedy, gdy rozwieje się wszystkie racjonalne wątpliwości i uzyska pewność, że negatywne oddziaływanie nie wystąpi,
- jeżeli występuje niepewność co do istnienia lub zakresu zagrożeń, należy przyjąć środki ochrony bez konieczności oczekiwania, aż rzeczywistość i powaga tych zagrożeń zostaną w pełni wykazane; oznacza to, że potrzebne działania i regulacje na rzecz ochrony elementów środowiska (w tym ograniczenia w korzystaniu ze środowiska) należy podjąć nawet wtedy, gdy jeszcze nie ma niezbitych dowodów, że będą one skuteczne, a są tylko uzasadnione przypuszczenia.

Podstawą prawną dla sporządzenia projektów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 jest art. 28 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.). Organem sporządzającym plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, natomiast projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 opracowuje Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. J. i J. Śniadeckich w Byd-

¹ Zgodnie z art. 5 pkt 1d ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) przez „**integralność obszaru Natura 2000**” rozumie się „*spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zaprojektowano lub wyznaczono obszar Natura 2000*”.

² Zgodnie z art. 5 pkt 24 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) „**właściwy stan ochrony gatunku**” oznacza „*sumę oddziaływań na gatunek, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na rozmieszczenie i liczebność jego populacji na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego gatunku, przy której dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że gatunek jest trwałym składnikiem właściwego dla niego siedliska, naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz odpowiednio duże siedlisko dla utrzymania się populacji tego gatunku istnieje i prawdopodobnie nadal będzie istniało*”, natomiast zgodnie z art. 5 pkt 25 wspomnianej wyżej ustawy „**właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego** — *sumę oddziaływań na siedlisko przyrodnicze i jego typowe gatunki, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na naturalne rozmieszczenie, strukturę, funkcje lub przeżycie jego typowych gatunków na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego siedliska, przy której naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony*”.

goszczy w ramach projektu POIS.05.03.00-00-285/10 „Projekty planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 zlokalizowanych na terenie województw kujawsko-pomorskiego i mazowieckiego”. Wykonawcą projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 jest firma „Vitis Iwona Paszek”, ul. Dworcowa 98/3, 85-010 Bydgoszcz.

Udział społeczeństwa w procesie planistycznym gwarantuje zapis art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.).

Tryb sporządzania projektów planów zadań ochronnych określono w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 34, poz. 186) i wytycznych „*Opracowanie planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 — projekt*” wydanych przez GDOŚ na podstawie art. 32 ust. 1 w świetle art. 32 ust. 2 pkt 1 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zgodnie z tymi regulacjami projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 sporządzany będzie w trzech etapach, z których drugi składa się z trzech modułów.

Celem realizacji etapu I jest:

- ustalenie terenu objętego projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno,
- ustalenie przedmiotów ochrony objętych projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno,
- określenie zasad upowszechniania informacji o postępie prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno, komunikacji z interesariuszami i utworzenie Zespołu Lokalnej Współpracy.

Zakres prac II etapu sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 obejmuje:
moduł A

- kwerendę dostępnych informacji o obszarze Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 i przedmiotach ochrony w jego obrębie,
- weryfikację w terenie zebranych informacji o obszarze Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 i przedmiotach ochrony w jego obrębie w celu ich uaktualnienia lub uzupełnienia,
- wykonanie cyfrowego opisu granic oraz sporządzenie mapy obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno,

moduł B

- ocenę stanu zachowania przedmiotów ochrony w obrębie obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno,
- identyfikację rzeczywistych i potencjalnych zagrożeń dla przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 oraz analizę możliwego ich wpływu na przedmioty ochrony w perspektywie czasowej przynajmniej 10 lat,
- ustalenie celów działań i listy zadań ochronnych,
- naniesienie na mapę informacji o przedmiotach ochrony, zidentyfikowanych zagrożeniach i zadaniach ochronnych,

moduł C

- ustalenie zakresu, sposobów wykonania oraz harmonogramu realizacji zadań i działań ochronnych,

- ustalenie potrzeby i perspektywy czasowej sporządzenia planu ochrony dla obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno,
- ustalenie zgodności projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 z dokumentami planistycznymi i opracowanie wskazań do zmiany ich zapisów,
- zestawienie potrzeb skorygowania granic obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 i uaktualnienia zapisów w standardowym formularzu danych (SDF),
- sporządzenie dokumentacji projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 i projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy o ustanowieniu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno.

III etap procesu planistycznego dotyczy obowiązku ustosunkowania się do zgłoszonych uwag i postulatów dotyczących projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno, a następnie wprowadzeniu wymaganych korekt i uzupełnień.

Po zatwierdzeniu przedmiotowego projektu Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno.

Prawidłowo sporządzony i ustanowiony plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 powinien powodować następujące skutki:

- a) zakres rzeczowy, harmonogram realizacji i koszty działań niezbędnych dla ochrony obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 będą jednoznacznie określone umożliwiając występowanie o środki na ich wykonanie,
- b) będą wyznaczone formalne podstawy o występowanie o środki na wykonanie niezbędnych prac związanych z realizacją zadań ochronnych,
- c) podsumowana zostanie wiedza o obszarze Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 i przedmiocie ochrony stanowiąca podstawę do późniejszego śledzenia zmian,
- d) w przypadku, gdy z przedmiotami ochrony będzie działać coś złego ustalony system monitoringu będzie działał jako „sygnał ostrzegawczy”; umożliwi on też ocenę skuteczności podejmowanych działań ochronnych,
- e) ułatwione będzie kwalifikowanie (screening) przedsięwzięć pod kątem możliwości wywierania negatywnego wpływu na obszar, jednak z zastrzeżeniem, że przedsięwzięcia nie ujęte w planie jako zagrożenia trzeba będzie traktować jako mogące wpływać negatywnie na obszar Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno,
- f) uszczegółowione zostaną „założenia ochrony obszaru”, a cele planu zadań ochronnych będą „punktem odniesienia” dla ocen oddziaływania przedsięwzięć na obszar Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 oraz dla strategicznych ocen oddziaływania innych planów,
- g) zidentyfikowane i wskazane będą „ryzykowne” lub złe zapisy istniejących studiów i planów z punktu widzenia ochrony Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 i tym samym obarczone ryzykiem niemożności ich realizacji, jednakże nie pociągnie to za sobą obowiązku zmiany planu przez gminę, ale będzie informacją, że realizacja takich zapisów studiów lub planów może napotkać na problemy w procedurze ocenowej,
- h) w razie potrzeby będzie podstawa do zastosowania art. 37 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody — *„jeżeli działania na obszarze Natura 2000*

zostały podjęte niezgodnie z ustaleniami planu zadań ochronnych, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska nakazuje ich natychmiastowe wstrzymanie i podjęcie w wyznaczonym terminie niezbędnych czynności w celu przywrócenia poprzedniego stanu danego obszaru, jego części lub chronionych na nim gatunków”,

- i) uwzględnione będą nowo znalezione gatunki lub siedliska, które powinny być przedmiotami ochrony w tym obszarze,
- j) jeżeli będą ku temu wystarczające przesłanki, wykazana zostanie konieczność zrobienia planu ochrony i modyfikacji SDF lub zmiany granic obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno,
- k) określone zostaną potrzeby i sposoby działań komunikacyjnych.

Informowanie o postępach prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 oraz konsultacje społeczne.

Istotnym elementem procesu planistycznego są konsultacje społeczne. Obowiązek ich przeprowadzenia wynika z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.).

W ramach procedury opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 przewidziano powołanie Zespołu Lokalnej Współpracy oraz spotkanie dyskusyjne, które odbędzie się 4 października 2011 r. o godz. 10⁰⁰ w sali 10 w Urzędzie Gminy Świdziebnia.

Z bieżącym stanem prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 będzie można zapoznać się oraz zgłaszać uwagi i wnioski za pośrednictwem publicznie dostępnych kanałów teleinformatycznych www.projektnatura.utp.edu.pl, „Platforma Informacyjno – Komunikacyjna” dostępna ze strony www.pzo.gdos.gov.pl).

I. 5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych projektem PZO dla obszaru Natura 2000

Typ przedmiotu ochrony (symbol) ¹	Kod siedliska lub gatunku	Nazwa łacińska	Nazwa polska (jeżeli istnieje)	% pokrycia	Populacja			Ocena				Opinia dotycząca wpisu
					osiadla	łąkowa	migracyjna	populacji/ stopień reprezentatywności	stanu zachowania	izolacji/ względna powierzalność	ogólna	
S1	3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	-	0,19	-	-	-	D	-	-	-	-
S2	4030	Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno-Arctostaphylion</i>)	-	0,25	-	-	-	C	C	C	C	ocena stopnia reprezentatywności wydaje się zawyżona, wymaga weryfikacji
S3	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	-	9,85	-	-	-	B	C	B	B	-
S4	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>)	-	2,79	-	-	-	B	C	B	C	-
S5	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	-	0,13	-	-	-	D	-	-	-	-
S6	*91D0	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	-	6,72	-	-	-	B	C	B	B	-
S7	*91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i>)	-	5,55	-	-	-	C	C	C	C	-
S8	91T0	Śródładowy bór chrobotkowy (<i>Cladonio-Pinetum</i> i chrobotkowa postać <i>Peucedano-Pinetum</i>)	-	1,00	-	-	-	C	C	C	C	ocena stopnia reprezentatywności wydaje się zawyżona, wymaga weryfikacji
R1	1617	<i>Ostericum palustre</i>	starodub łąkowy	-	-	-	-	D	-	-	-	gatunek podany w SDF z literatury z lat 90-tych XX w., należy sprawdzić, czy występuje

¹ *Objaśnienia symboli: S — siedliska, R — gatunki roślin.*

I. 6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu

Sposoby komunikowania się z organem sporządzającym plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno

1. Za pomocą poczty elektronicznej lub faksem:
sekretariat@rdos-bydgoszcz.pl
nr fax: +48 52 518 18 02
2. Korespondencja tradycyjna na adres:
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy
ul. Dworcowa 63, 85-950 Bydgoszcz
3. Telefonicznie:
Miłosz Owieśny — specjalista
tel. +48 52 518 18 01 w. 6026

Sposoby komunikowania się z opracowującym projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 — Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. J. i J. Śniadeckich w Bydgoszczy, Katedra Kształtowania i Ochrony Środowiska

1. Za pomocą poczty elektronicznej lub faksem:
wbochrona@utp.edu.pl
nr fax: +48 52 340 81 41
2. Korespondencja tradycyjna na adres:
Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. J. i J. Śniadeckich
Katedra Kształtowania i Ochrony Środowiska
ul. Sucha 9, 85-796 Bydgoszcz
3. Telefonicznie:
prof. dr hab. Jerzy Garbacz — koordynator merytoryczny POIS.05.03.00-00-285/10
tel. +48 52 340 84 40

dr inż. Mieczysław Stachowiak
tel. +48 52 340 86 70; +48 535 635 341

Sposoby komunikowania się z wykonawcą projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno

1. Za pomocą poczty elektronicznej:

Iwona Paszek — koordynator projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno
iwona@vitisip.pl

2. Korespondencja tradycyjna na adres:

Vitis Iwona Paszek, ul. Dworcowa 98/3, 85-010 Bydgoszcz

Raport ze spotkania dyskusyjnego – załącznik 4

I. 7. Kluczowe instytucje, podmioty gospodarcze, społeczności i osoby dla obszaru Natura 2000 oraz zakres ich odpowiedzialności

Instytucja lub osoba	Zakres odpowiedzialności <i>(wskazać na nadzór, kontrolę, zarządzanie, planowanie, monitorowanie, doradzanie, promowanie, udostępnienie informacji oraz inne formy odpowiedzialności mające wpływ na osiągnięcie celów ochrony obszaru Natura 2000)</i>	Adres siedziby instytucji lub osoby	Kontakt <i>(telefon, fax, e-mail)</i>
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy	nadzór, monitorowanie, promowanie, koordynacja, udostępnianie informacji	ul. Dworcowa 63, 85-950 Bydgoszcz	tel. +48 52 551 13 50 (do 62) sekretariat@rdos-bydgoszcz.pl
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	nadzór	ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa	tel. +48 22 579 29 00 kancelaria@gdos.gov.pl
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu	zarządzanie	ul. Mickiewicza 9, 87-100 Toruń	tel. +48 56 658 43 00 rdlp@torun.lasy.gov.pl
Nadleśnictwo Skrwilno	zarządzanie	ul. Leśna 5, 87-510 Skrwilno	tel. +48 54 270 00 32 skrwilno@torun.lasy.gov.pl
Górznięsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy	udostępnianie informacji	Czarny Bryńsk 1, 87-320 Górzno	
Agencja Nieruchomości Rolnych, Oddział Terenowy w Bydgoszczy	zarządzanie	ul. Hetmańska 38, 85-039 Bydgoszcz	tel. +48 52 349 37 73 (do 90) bydgoszcz@anr.gov.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Departament Środowiska	planowanie	Plac Teatralny 2, 87-100 Toruń	tel. +48 56 646 20 35 w. 4566 srodowisko@kujawsko-pomorskie.pl
Starostwo Powiatowe w Brodnicy	planowanie	ul. Kamionka 18, 87-300 Brodnica	tel. +48 56 495 08 00, starostwo@brodnica.com.pl

Urząd Gminy Świdziebnia	planowanie	87-335 Świdziebnia	tel. +48 56 493 84 60, gmina@swidziebnia.pl
Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku Biuro Terenowe w Brodnicy	zarządzanie	ul. Zamkowa 13a, 87-300 Brodnica	tel. +48 56 498 36 54, brodnica@kpzmiuw.pl
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie Powiatowy Zespół Doradców	doradzanie	Nowa Kolonia 7a, 87-300 Brodnica	tel. +48 56 498 36 53, brodnica@kpodr.pl
Brodnicki Oddział Regionalny ARiMR	doradzanie	ul. Wczasowa 46, 87-300 Brodnica	tel. +48 56 494 40 00
Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza, Biuro w Brodnicy	doradzanie	ul. Zamkowa 13a, 87-300 Brodnica	+48 56 498 48 81
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie	zarządca	ul. Zarzecze 13B, 03-194 Warszawa	+48 22 587 02 00 sekretariat@warszawa.rzgw.gov.pl
Halina Laskowska – sołtys Janowa	doradzanie	87-335 Świdziebnia	
Janusz Szałwiński – sołtys Mełna	doradzanie	87-335 Świdziebnia	
Marianna Szuszczyk – sołtys Księża	doradzanie	87-335 Świdziebnia	
Monika Zawacka – sołtys Okalewka	doradzanie	87-335 Świdziebnia	
Brodnickie Stowarzyszenie Ekologiczne "BROSEKO"	promowanie	Mazurska 28, 87-300 Brodnica	broseko@wp.pl
"Zgodnie z naturą i tradycją"	promowanie	Zbiczno 169, 87-305 Zbiczno	+ 48 56 493 94 20
Stowarzyszenie "Lokalna Grupa Działania Pojezierze Brodnickie"	promowanie	ul. Wczasowa 46, 87-300 Brodnica	+ 48 56 493 44 04, lgdbrodnica@wp.pl

I. 8. Zespół Lokalnej Współpracy

Nazwisko i imię	Funkcja	Nazwa instytucji lub grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt (telefon, fax, e-mail)
Jerzy Garbacz	Koordynator merytoryczny	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy	+48 52 340 84 40, jugarbacz@wp.pl
Iwona Paszek	Koordynator Planu	Wykonawca PZO - Vitis Iwona Paszek	tel. +48 609 444 674, iwona@vitisip.pl
Tomasz Załuski	Ekspert ds. siedlisk i gatunków roślin	Wykonawca PZO - Vitis Iwona Paszek	tel. +48 600 112 902, tbotanik@wp.pl
Krzysztof Garbacz	Moderator	Wykonawca PZO - Vitis Iwona Paszek	tel. +48 535 635 340
Justyna Czajka	Przedstawiciel	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy	tel. +48 52 518 18 01 w. 6024 iczajka@rdos-bydgoszcz.pl
Kazimierz Stańczak	Przedstawiciel	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu	tel. +48 606 613 945 kazimierz.stanczak@torun.lasy.gov.pl
Zygmunt Klimowski	Przedstawiciel	Nadleśnictwo Skrwilno	tel. +48 608 615 564 skrwilno@torun.lasy.gov.pl
Mieczysław Stachowiak	Przedstawiciel	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy	tel. +48 535 635 341, pogonus@utp.edu.pl
Ryszard Dąbkowski	Przedstawiciel	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy	tel. +48 666950259
Benedykt Kowalewski	Przedstawiciel	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy	tel. +48 535 635 342
Alfred Kozłowski	Przedstawiciel	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy	tel. +48 664 161 642
Lucyna Lang	Przedstawiciel	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy	tel. +48 664 134 330
Piotr Witkowski	Przedstawiciel	Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy	tel. +48 509803834
Dorota Tomoń	Przedstawiciel	Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Brodniczy	tel. +48 502 629 337
Krzysztof Tyburski	Przedstawiciel	Urząd Gminy Świedziebnia	tel. +48 692 032 142

Tadeusz Ratkowski	Przedstawiciel	Urząd Gminy Świdziebnia	tel. +48 56 493 86 81
Bogusław Błaszkie-wicz	Przedstawiciel	Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza, Biuro w Brodnicy	tel. +48 661 780 763

II. Etap opracowania projektu PZO dla obszaru Natura 2000

Moduł A

II. 1. Zestawienie dostępnych informacji o obszarze Natura 2000 i przedmiotach ochrony

Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Forma i dostępność informacji
Materiały publikowane	Kępczyński K., Załuski T., 1993. Szata roślinna kompleksu torfowisko-leśnego "Płociczno". Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 44: 3-45.	Szczegółowa monografia fitosocjologiczna projektowanego jeszcze wówczas rezerwatu, mapa roślinności, tabele fitosocjologiczne, informacja o cennych gatunkach roślin.	Wartość informacji bardzo istotna.	Publikacja
	Załuski T., 2008. Rezerwaty przyrody. W: R. Koj (red.), Przyroda powiatu brodnickiego. Starostwo Powiatowe w Brodnicy, Brodnica: 33-39.	Krótką charakterystykę obiektu.	Wartość informacji nieistotna.	Publikacja
	Załuski T., 1996. „Mszar Płociczno”. W: M. Rejewski, P. Bielecki (red.), Rezerwaty przyrody województwa toruńskiego. Opracowanie zbiorowe. Urząd Woj. w Toruniu, Wydz. Ochr. Środ., Woj. Kons. Przyrody, Toruń: 172-174.	Krótką charakterystykę obiektu.	Wartość informacji nieistotna.	Publikacja
Materiały niepublikowane	Kurkowski Ł., 2007 mscr. Awifauna łąkowa torfowisk i terenów podmokłych Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazo-	Wykaz gatunków ptaków m.in. z terenu rezerwatu.	Wartość informacji średnio istotna.	Praca magisterska, Zakład Zoologii Kręgowców UMK w Toruniu.

	wego. Praca magisterska, Zakład Zoologii Kręgowców UMK, Toruń.			
	Kapelańska M., 2009 mscr. Lecznice gatunki torfowiskowe w południowej części Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Praca magisterska, Katedra i Zakład Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Coll. Medicum UMK, Toruń.	Wykaz gatunków leczniczych oraz mapy rozmieszczenia szczegółowo badanych gatunków (<i>Drosera rotundifolia</i> , <i>Oxycoccus palustris</i> , <i>Menyanthes trifoliata</i>) m.in. z terenu rezerwatu.	Wartość informacji nieistotna.	Praca magisterska, Katedra Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Collegium Medicum UMK w Bydgoszczy
	Gdula A., 2009 mscr. Gatunki lecznicze lasów bagiennych w południowej części Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Praca magisterska, Katedra i Zakład Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Coll. Medicum UMK, Toruń.	Wykaz gatunków leczniczych oraz mapy rozmieszczenia szczegółowo badanych gatunków (<i>Betula pubescens</i> , <i>B. pendula</i> , <i>Ledum palustre</i>) m.in. z terenu rezerwatu.	Wartość informacji nieistotna.	Praca magisterska, Katedra Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Collegium Medicum UMK w Bydgoszczy
	Głowska H., 2009 mscr. Gatunki lecznicze borów w południowej części Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego, Praca magisterska, Katedra i Zakład Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Coll. Medicum UMK, Toruń.	Wykaz gatunków leczniczych oraz mapy rozmieszczenia szczegółowo badanych gatunków (<i>Frangula alnus</i> , <i>Juniperus communis</i> , <i>Vaccinium myrtillus</i>) m.in. z terenu rezerwatu.	Wartość informacji nieistotna.	Praca magisterska, Katedra Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Collegium Medicum UMK w Bydgoszczy
	Kielińska I., 2009 mscr. Preferencje siedliskowe <i>Calluna vulgaris</i> , <i>Lycopodium clavatum</i> i <i>Vaccinium vitis-idaea</i> w południowej części Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Praca magisterska, Katedra i Zakład Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Coll.	Wykaz gatunków leczniczych oraz mapy rozmieszczenia badanych gatunków (<i>Calluna vulgaris</i> , <i>Lycopodium clavatum</i> , <i>Vaccinium vitis-idaea</i>) m.in. z terenu rezerwatu.	Wartość informacji nieistotna.	Praca magisterska, Katedra Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Collegium Medicum UMK w Bydgoszczy

	Medicum UMK, Toruń.			
	Dębowska A., 2010 mscr. Preferencje siedliskowe <i>Juniperus communis</i> L. w Górznieńsko-Lidzbarskim Parku Krajobrazowym. Praca magisterska, Katedra i Zakład Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Coll. Medicum UMK, Toruń.	Dokumentacja nt. występowania jałowca <i>Juniperus communis</i> , m.in. z terenu rezerwatu.	Wartość informacji nieistotna.	Praca magisterska, Katedra Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Collegium Medicum UMK w Bydgoszczy
Plany, projekty, strategie, programy	Paszek I. (red.), 2005 mscr., Rezerwat przyrody „Mszar Płociczno”. Plan ochrony na okres 1.01.2006-31.12.2025. VITIS Iwona Paszek, Bydgoszcz.	Ogólny opis obiektu, aktualna charakterystyka flory i roślinności wraz z dokumentacją tabelaryczną, charakterystyka fauny, mapy tematyczne (m.in. mapy roślinności rzeczywistej i potencjalnej oraz mapa stanowisk cennych gatunków), opis taksacyjny, opis ekochor i zadań konserwatorskich, operat ochrony ekosystemów, dokumentacja fotograficzna.	Wartość informacji bardzo istotna.	Manuskrypt, RDOŚ w Bydgoszczy
	Załuski T., 2008. Mszar Płociczno, SDF Natura 2000, Materiały dla Wojewódzkich Zespołów Specjalistycznych, IOP PAN Kraków (dla Ministerstwa Środowiska)	Opracowanie podstawowej dokumentacji oraz SDF na potrzeby utworzenia obszaru Natura 2000	Wartość informacji istotna.	Manuskrypt
	Załuski T., 2008. Mszar Płociczno, dokumentacja z prac kujawsko-pomorskiego WZS (materiały niepublikowane).	Uzupełnienie podstawowej dokumentacji (w tym mapy), weryfikacja SDF	Wartość informacji istotna.	Manuskrypt
Raporty	Załuski T., Łazowy-Szczepanowska I., Paszek I., 2011 mscr. Mszar Płociczno. Formułarze ocen – siedliska przyrodnicze.	Aktualne karty ocen siedlisk i gatunków	Wartość informacji bardzo istotna.	Manuskrypt - załącznik 5

Ekspertyzy	Kępczyński K., Załuski T., 1986 mscr. Charakterystyka florystyczna i fitosocjologiczna projektowanego Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Ośrodek Rzeczoznawstwa i Doradztwa Roln. SITR w Toruniu, ekspertyza 307/85.	Charakterystyka całego obszaru, informacje nt. cennych gatunków m.in. z terenu przyszłego rezerwatu	Wartość informacji nieistotna.	Manuskrypt
	Kępczyński K., Załuski T., 1990 mscr. Charakterystyka florystyczno-fitosocjologiczna projektowanego rezerwatu „Torfowisko Płociczno” w nadleśnictwie Skrwilno. Okręgowy Ośrodek Rzeczoznawstwa i Doradztwa Rolniczego w Toruniu, ekspertyza 146/90.	Wykaz gatunków roślin, szczegółowa dokumentacja fitosocjologiczna z opisem, mapa roślinności, mapa stanowisk cennych gatunków roślin.	Wartość informacji bardzo istotna.	Manuskrypt, RDOŚ w Bydgoszczy

II. 2. Ogólna charakterystyka obszaru Natura 2000 i jego otoczenia

<p>Położenie obszaru wg regionalizacji fizycznogeograficznej (Kondracki 2009):</p> <p>Prowincja: 31. Niż Środkowoeuropejski Podprowincja: 314 – 316. Pojezierza Południowobałtyckie Makroregion: 315.1. Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie Mezoregion: 315.16. Równina Urszulewska</p> <p>Położenie obszaru wg regionalizacji geobotanicznej (Matuszkiewicz 2008):</p> <p>Podprowincja Europejska właściwa E. Dział Mazowiecko-Poleski E. Poddział Mazowiecki E.1. Kraina Chełmińsko-Dobrzyńska E.1.8. Okręg Dobrzyńsko-Skępski E.1.8.c. Podokręg Bryński</p>
--

Torfowiskowo-leśny obszar Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 leży w południowej części Górznięsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Znajduje się na terenie rezerwatu przyrody o tej samej nazwie co obszar Natura. Jego powierzchnia wynosi 181,80 ha.

Pod względem genezy obszar ten reprezentuje typowy sandr utworzony z piasków i żwirów dostarczonych przez wody fluwioglacjalne. Według szczegółowej mapy geologicznej Polski, w obrębie trzęsawiska występują gytie (ponad 6-metrowe osady), a przylegające do niego obszary łąkowe (oraz „wyspa” w części zachodniej) zbudowane są z torfów. Fragmenty rezerwatu porośnięte przez lasy zbudowane są z piasków i żwirów wodnolodowcowych, sandrowych.

W rezerwacie występują wody stojące o niewielkiej powierzchni i wody płynące - dopływ okresowy do trzęsawiska z północnego-zachodu oraz rowy okresowo odwadniające torfowisko.

Torfowisko mszarne ma charakter ubogiego gatunkowo torfowiska wysokiego i przejściowego, występują też niewielkie fragmenty nawiązujące do mechowisk. Główna część torfowiska (ok. 25 ha) nie ma śladów działalności gospodarczej człowieka, tylko na krańcach zachodnich i południowo-wschodnich spotyka się rowy i potorfia. Wokół torfowiska rozciąga się kompleks lasów - bory i brzeziny bagienne, łągi oraz bory - głównie sosnowe suche, świeże i mieszane. Od strony południowo-wschodniej przylegają wilgotne łąki.

Wśród cennych gatunków, na torfowisku występują *Carex chordorrhiza*, *Drosera rotundifolia*, *Helodium blandowii* i *Sphagnum warnstorffii*. Natomiast w okalających lasach występuje - *Lycopodium annotinum* w brzezinach, *Diphasiastrum tristachyum* w borze suchym, *Huperzia selago* w wilgotnym borze mieszanym, *Lycopodium clavatum* i *Chimaphila umbellata* w borach mieszanych.

II. 3. Struktura własności i użytkowania gruntów (dane o użytkowaniu i pokryciu terenu z programu CORINE Land Cover 2006)

Typ użytków gruntowych	Powierzchnia [ha]	% powierzchni w obszarze Natura 2000
Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających	1,00	0,55
Łąki	22,59	12,43
Złożone systemy upraw i działek	0,15	0,08
Lasy iglaste	96,98	53,34
Lasy mieszane	21,72	11,95
Bagna śródłądowe	39,37	21,65

II. 4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka

(zawartość tabeli wymaga uszczegółowienia w odniesieniu do przedmiotów ochrony, np. kiedy ochroną objęte są siedliska nieleśne (łąki i murawy) należy doprecyzować informację biorąc pod uwagę strukturę pakietów programu rolnośrodowiskowego)

Typ użytków	Typ własności	Powierzchnia objęta dopłatami UE [ha]	Rodzaj dopłaty, działania, priorytetu, programu itp.
Lasy	<i>Lasy Państwowe</i>		
	<i>Lasy komunalne</i>		
	<i>Lasy prywatne</i>		
<i>Sady</i>			
<i>Trwale użytki zielone</i>			
<i>Wody</i>			
<i>Tereny zadrzewione lub zakrzewione</i>			
<i>Inne</i>			

II. 5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego

(należy podać informację o przyjętych wdrażanych i projektowanych planach/programach/projektach/strategiach, które mogą mieć wpływ na przedmioty ochrony; dane te należy także przekazać w rastrowej warstwie informacyjnej GIS zgodnie z wymaganiami zawartymi w pkt XIII)

Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie i wdrażanie planu/programu/projektu/strategii	Ustalenia planu/programu/projektu/strategii mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dotyczące działań minimalizujących lub kompensujących
Zarządzenie nr 10/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 12 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mszar Płociczno”	RDOŚ w Bydgoszczy	<p><u>Działania ochronne:</u> Wykonanie wycinki samosiewu brzoźowego i sosnowego na torfowisku – oddz. 55d, 55f, 54k (zabieg powinien być prowadzony wg potrzeb). Cięcia pielęgnacyjne – oddz. 54f, 55c, 59b, 60a, 60h, 61a, 61g (zabieg powinien być prowadzony wg potrzeb). W przypadku wskazań wynikających z badań hydrologicznych, coroczne ograniczanie odpływu wód z jeziora i torfowiska – budowa zastawek na rowie. Są to działania pozytywne dla przedmiotów ochrony. Ochronie ścisłej podlega obszar, który stanowią pododdziały: 54h, l, 55b, c, g, h, 56b, c, d, f, g, Leśnictwo Brodniczka, 59d, i, j, k, m, 60a, d, g, h, j, k, m, 61c, d, g, h, Leśnictwo Płociczno, Nadleśnictwo Skrwilno,</p>	7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>) *91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne) *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae</i>)	brak
Gmina Świdziebnia. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Pracownia Usługowa Budownictwa „ARCHITECTON” - Edward Morczyński, Grudziądz, kwiecień 1999.	Zarząd Gminy Świdziebnia	<p><u>Zasady gospodarowania w rezerwacie:</u> - zakaz pozyskiwania torfów i zmiany stosunków wodnych, - zakaz zmiany sposobów użytkowania, - zakaz wycinania drzew i innych roślin oraz zakaz zbioru owoców runa oraz wszystkich dziko rosnących roślin. <u>Możliwości rozwoju jednostek osadniczych:</u> Ochroną objąć obszary szczególnie cenne przyrodni-</p>	7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>) *91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-</i>	brak

		<p>czo, jak bagna położone na zachód od wsi Okalewko i na granicy z rez. „Mszar Płociczno”.</p> <p><u>Budowa obiektów i urządzeń małej retencji:</u> Mokradła Płociczno - („Mszar Płociczno”) - wieś Okalewko. Proponuje się budowę zastawki piętrzącej na odpływie w kierunku południowym (południowa granica powiatu brodnickiego). Rzędna piętrzenia - 129,5 m n.p.m. Należy zaznaczyć, że mokradła (użytki ekologiczne) są objęte ochroną rezerwatową jako „Mszar Płociczno”. Realizacja proponowanych działań na tym obszarze musi uwzględniać wymogi i ograniczenia ochrony rezerwatowej. Retencja omawianego obszaru mokradeł wyniesie - V = 50 tys. m³. Są to działania pozytywne dla przedmiotów ochrony.</p>	<p><i>Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)</p> <p>*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae</i>)</p>	
<p>Plan Urządzenia lasu dla nadleśnictwa Skrwilno. Obręby: Skępe, Skrwilno, Urszulewo wg stanu inwentaryzacyjnego na dzień 1.01.2005 na okres obowiązywania planu 2005-2014. Urządzanie lasu – usługi S.C. T. i R. Pędziwiatr</p>	Nadleśnictwo Skrwilno	<p><u>Działania ochronne:</u> Wykonanie wycinki samosiewu brzozowego i sosnowego na torfowisku – oddz. 55d, 55f, 54k (zabieg powinien być prowadzony wg potrzeb). Cięcia pielęgnacyjne – oddz. 54f, 55c, 59b, 60a, 60h, 61a, 61g (zabieg powinien być prowadzony wg potrzeb). Cięcia odsłaniające naturalne odnowienia drzew zgodnie z siedliskiem – oddz. 60d. Podsadzenie gatunków drzew liściastych zgodnie z siedliskiem, pielęgnacja – oddz. 61b. Są to działania pozytywne dla przedmiotów ochrony.</p>	<p>7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>) *91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne) *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae</i>)</p>	brak

II. 6. Zweryfikowane informacje o przedmiotach ochrony objętych projektem PZO dla obszaru Natura 2000

Symbol typu przedmiotu ochrony	Przedmiot ochrony (kod, nazwa)	Ocena ogólna	Powierzchnia [ha]	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych lub uzasadnienie do wyłączenia z nich
S1	7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	B	4,15	3	Północno-zachodnia część obszaru, częściowo południowo-wschodnia	dobry	12.08.2011, 2.09.2011 – lustracja siedliska przyrodniczego na 3 stanowiskach, zebranie danych o gatunkach roślin, fitocenozach i warunkach siedliskowych, ocena stanu zachowania torfowisk, dokumentacja fotograficzna
S2	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>)	B	16,37	3	Północno-zachodnia, centralna i południowo-wschodnia część obszaru	dobry	12.08.2011, 2.09.2011, 24.09.2011 – lustracja siedliska przyrodniczego na 3 stanowiskach, zebranie danych o gatunkach roślin, fitocenozach i warunkach siedliskowych, ocena stanu zachowania torfowisk, dokumentacja fotograficzna
S3	*91D0 Bory i lasy bagienne	C	7,38	1	Północno-zachodnia część obszaru	średni	12.08.2011 – lustracja siedliska przyrodniczego, zebranie danych o gatunkach roślin, fitocenozach i warunkach siedliskowych, ocena stanu zachowania siedliska przyrodniczego, dokumentacja fotograficzna
S4	*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, jesionowe i olszowe	C	13,46	10	Kompleksy siedliska przyrodniczego w rozproszeniu na całym obszarze	średni	12.08.2011, 2.09.2011, 22.09.2011 – lustracja i kartowanie siedliska przyrodniczego, zebranie danych o gatunkach roślin, fitocenozach i warunkach siedliskowych, ocena stanu zachowania na stanowiskach, dokumentacja fotograficzna

Dane zamieszczono na mapie „Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 PLH040035 Mszar Płociczno”

Ponadto wykazano 4 siedliska przyrodnicze z oceną D (reprezentatywność):

Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion* (3150) na badanym obszarze są wykształcone bardzo nietypowo. Reprezentuje je niewielkie eutroficzne jezioro (3150-1), będące w terminalnych stadiach rozwoju. Jest to akwen bardzo silnie wypłycony, często pod koniec lata wysychający, pH wody wynosi 6,5. Dominuje osoka aloesowata *Stratiotes aloides*, można

spotkać pojedyncze osobniki chronionych grzybieni białych *Nymphaea alba*. Na obrzeżach panuje szuwar pałki szerokolistnej *Typhetum latifoliae*. Zbiornik wodny jest zagrożony dalszym wypłycaaniem, a tym samym dalszą sukcesją roślinności szuwarowej. Na tym etapie nie ma możliwości renaturalizacji. Niewielka powierzchnia i nietypowość są powodem oceny D (reprezentatywność).

Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio-Callunetum*, *Calluno-Arctostaphylion*) (4030), reprezentowane na badanym obszarze przez podtyp wrzosowisk knotnikowych *Pohlio-Callunetum* (4030-2) są ograniczone swoim występowaniem tylko do działki 7060. Rozwinęły się wyłącznie na brzegu suchego boru sosnowego, przy linii oddziałowej, w kontakcie z młodnikiem sosnowym. Topografia taka wprawdzie zapewnia dobre warunki świetlne, jednak wraz ze wzrostem sąsiadującego młodnika skupienia wrzosu stopniowo ograniczają i nadal będą ograniczać swój areal. Omawiane siedlisko przyrodnicze wykazuje bowiem specyficzną dynamikę w kompleksach lasów gospodarczych – masowe pojawy po zrębach i regresję wraz ze wzrostem lasu i zanikiem optymalnych warunków świetlnych. Z tej przyczyny perspektywy zachowania są więc znikome. Dokonano zatem zmiany oceny ogólnej z C (w aktualnym SDF) na ocenę D (reprezentatywność). Konieczna jest korekta SDF.

Reprezentatywność – D: znikoma powierzchnia, zanikanie wraz z zacienianiem, brak perspektyw zachowania.

Sporadycznie i bardzo nietypowo wykształcone są górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (7230), podtyp – torfowiska źródłiskowe i przepływowe Polski północnej (7230-3). Występują tylko na wschodnich krańcach obszaru. Ich płaty są obecnie w terminalnych stadiach rozwoju, ulegają przekształceniom w kierunku torfowisk przejściowych, nie tworzą wyraźnych układów przestrzennych. Ich stan wykształcenia jest wyraźnie gorszy, niż stan podczas badań fitosocjologicznych w 1989 roku. Specyficzną cechą płatów jest udział 2 gatunków torfowców – *Sphagnum teres* i *S. warnstorffii*. Lokalnie wyróżnia je większy udział turzycy nitkowatej *Carex lasiocarpa*, trzcinnika prosteo *Calamagrostis stricta* i wierzby rokity *Salix repens* ssp. *rosmarinifolia*. Ich ocena zamieszczona w SDF to D (reprezentatywność).

Rzadko na badanym obszarze występuje śródładowy bór chrobotkowy (91T0), reprezentowany przez podtyp sosnowego boru chrobotkowego *Cladonio-Pinetum* i chrobotkowej postaci *Peucedano-Pinetum* (91T0-1). Występuje tylko w obrębie działki 7060, wyłącznie w brzeżnych partiach borów, przy linii oddziałowej, w kontakcie z młodnikiem sosnowym, obok wrzosowiska. Zwarcie sosnowego drzewostanu wynosi ok. 50%, podszyt słabo wykształcony lub brak. Dominuje wrzos pospolity *Calluna vulgaris*, cennym składnikiem flory jest widlicz cyprysowy *Diphasiastum tristachyum*. Udział porostów wynosi ok. 5-10%, współdominują chrobotek leśny *Cladonia arbuscula* i chrobotek reniferowy *Cladonia rangiferina*. Obecnie są tam jeszcze korzystne warunki świetlne, jednak wraz ze wzrostem drzew w sąsiadującym młodniku bór chrobotkowy będzie ograniczać swój areal. W porównaniu z poprzednimi okresami badań zaznacza się ubytek porostów. Omawiane siedlisko przyrodnicze ma z tej przyczyny znikome perspektywy zachowania, dlatego w SDF dokonano zmiany oceny ogólnej C na ocenę D (reprezentatywność).

Reprezentatywność – D: znikoma powierzchnia, maksymalny udział *Cladonia* ssp. na dnie lasu tylko ok. 10%, brak perspektyw zachowania.

Jedynym gatunkiem z listy Natura 2000 zanotowanym na badanym terenie był starodub łąkowy *Ostercicum palustre* (1617). Ocena populacji – D. Takson podano z okresu lat dziewięćdziesiątych XX wieku, w późniejszym okresie nie został potwierdzony, mimo specjalnych poszukiwań. Jest to gatunek typowy dla wilgotnych łąk. Wprawdzie jest podobny do dzięgla leśnego *Angelica sylvestris*, ale niektóre ewidentne jego

cechy dotyczące liści, pozwalają na łatwą identyfikację taksonu nawet na łąkach skoszonych. Stąd bardzo duże prawdopodobieństwo, iż gatunek zanikł. Konieczna korekta SDF.

II. 6. 1. Typy siedlisk przyrodniczych występujące na terenie obszaru Natura 2000

Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) (7110*) są jednym z ważniejszych pod względem naturalności siedlisk przyrodniczych w badanym obiekcie. Są to niżowe torfowiska wysokie (7110-1*), reprezentowane przez zespoły *Ledo-Sphagnetum* oraz *Sphagnetum magellanicum*. Występują głównie w zachodniej części obszaru. Cechują się wyraźną strukturą kępkowo-dolinkową i średnio bogatym składem gatunkowym. Stopniowo zarastają sosną, ale nie ma jeszcze potrzeby jej usuwania. Istotnym składnikiem jest gatunek charakterystyczny – torfowiec magellański *Sphagnum magellanicum*. Często płyty są w początkowych stadiach rozwoju, co jest przyczyną trudności w ich odróżnieniu od następnego typu. Torfowiska wysokie otrzymały ocenę B.

Reprezentatywność – B

Względna powierzchnia – C

Stan zachowania – B

Ocena ogólna – B

Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z klasy *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*) (7140) to siedlisko przyrodnicze o największej powierzchni na badanym obszarze. Występują we wszystkich jego rejonach, w każdej części torfowiska. Nie mają struktury kępkowo-dolinkowej, nie zarastają sosną. Dominuje torfowiec kończysty *Sphagnum fallax*. Podłoże jest silnie uwodnione, ale woda występuje rzadko powyżej powierzchni torfowiska. Odczyn torfu jest kwaśny. Płaty są w bardzo różnych stadiach rozwoju, co w przypadku stadiów terminalnych jest przyczyną trudności w ich odróżnianiu od torfowisk wysokich. Torfowiska przejściowe i trzęsawiska otrzymały ocenę B, niezgodną z SDF.

Reprezentatywność – B

Względna powierzchnia – C

Stan zachowania – B

Ocena ogólna – B

Bory i lasy bagienne (*91D0) są reprezentowane zarówno przez brzezinę bagienną (91D0-1), jak i sosnowy bór bagienny (91D0-2). Pierwszy z podtypów zajmuje duże powierzchnie na mezotroficznych obrzeżach torfowiska w zachodnich partiach obszaru. Dominuje brzoza omszona *Betula pubescens* i brzoza brodawkowata *Betula pendula*, podszyt tworzy kruszyna pospolita *Frangula alnus*, w wielu miejscach gromadnie rośnie widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*. Jednak w ostatnich latach zbyt silnie rozrasta się podszyt kruszyny, pojawiają się gatunki z rodzaju *Rubus* (malina, jeżyny), zaczynają kurczyć się zasoby populacyjne widłaka jałowcowatego. Obecny stan zachowania brzeziny bagiennnej w bar-

dzo dużym stopniu rzutuje na ogólną ocenę typu siedliska przyrodniczego. Drugi z podtypów, tj. sosnowy bór bagienny (91D0-2), zajmuje małe powierzchnie na oligotroficznych obrzeżach torfowiska wysokiego, również w zachodniej części obszaru. Typową cechą jest obfite występowanie bagna zwyczajnego *Ledum palustre*. Pod względem składu gatunkowego i struktury jest to układ ekologiczny wykształcony bardzo typowo, a pod względem dynamiki reprezentuje stadia optymalne, a miejscami nawet inicjalne. Ze względu na stan zachowania i małe perspektywy ochrony brzezin bagiennych ocena B powinna ulec zmianie na C.

Procent pokrycia – ok. 6,7%

Reprezentatywność – C (brzeziny bagienne mało typowe)

Względna powierzchnia – C

Stan zachowania – C

Stopień zachowania struktury – średni (brzeziny bagienne zbyt zakrzaczone)

Stopień zachowania funkcji – średni (sukcesja krzewów kruszyny w brzezynie bagiennnej)

Możliwość renaturyzacji – trudna (ze względu na terminalne stadia sukcesji brzeziny bagiennnej)

Ocena ogólna – C

Stosunkowo często na badanym obszarze występują łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*91E0), reprezentowane przez podtyp niżowego łągu jesionowo-olszowego *Fraxino-Alnetum* (*91E0-3). Charakter występujących tu łągów nie jest typowy, ich siedlisko na obrzeżach kompleksu torfowiskowego nie ma takiej żyzności, jak w dolinach rzek. Ma to przełożenie na nie zawsze typowy skład gatunkowy. Drzewostan tworzy olsza czarna *Alnus glutinosa*, a w runie, zależnie od płatu, występują bardzo różne gatunki siedlisk podmokłych i wilgotnych. Część płatów jest ponadto zdegenerowana obecnością świerka lub dawnym wypasem, a część występuje w postaci stadiów rozwojowych. Ogólna ocena łągów to C.

II. 6. 2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru Natura 2000

brak

II. 6. 3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru Natura 2000

brak

Moduł B

III. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych projektem PZO dla obszaru Natura 2000

III. 1. Ocena stanu ochrony siedlisk w obrębie obszaru Natura 2000 (podsumowanie)

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Siedliska przyrodnicze										
Lp.	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stanowisko (cztery końcowe znaki kodu GUID)	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych (skala ocen: FV, U1, U2, XX)	Ocena stanu ochrony po weryfikacji (skala ocen: FV, U1, U2, XX)	Ocena stanu ochrony stanowiska (skala ocen: FV, U1, U2, XX)	Ogólna cena stanu ochrony (skala ocen: FV, U1, U2, XX)	Uwagi
1	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	A278	Powierzchnia siedliska	—	–	FV	U1	U1	
				Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:	–	U1			
					Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	–	XX			
					Gatunki charakterystyczne	–	FV			
					Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	–	U1			
					Obce gatunki inwazyjne	–	FV			
					Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	–	FV			

					Odpowiednie uwodnienie	–	FV			
					Struktura powierzchni torfowiska (obecność dolinek i kęp)	–	FV			
					Pozyskanie torfu	–	FV			
					Melioracje odwadniające	–	U1			
					Obecność krzewów i drzew	–	FV			
				Perspektywy ochrony	—	–	FV			
2	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	A635	Powierzchnia siedliska	—	–	FV	U1		
				Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:	–	U1			
					Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	–	XX			
					Gatunki charakterystyczne	–	FV			
					Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	–	U1			
					Obce gatunki inwazyjne	–	FV			
					Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	–	FV			
					Odpowiednie uwodnienie	–	FV			
					Struktura powierzchni torfowiska (obecność dolinek i kęp)	–	FV			
					Pozyskanie torfu	–	FV			
					Melioracje odwadniające	–	U1			
				Obecność krzewów i drzew	–	FV				

				Perspektywy ochrony	—	–	FV			
3	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	D89A	Powierzchnia siedliska	—	–	U1	U2		
				Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:	–	U2			
					Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	–	XX			
					Gatunki charakterystyczne	–	U2			
					Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	–	U2			
					Obce gatunki inwazyjne	–	FV			
					Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	–	FV			
					Odpowiednie uwodnienie	–	FV			
					Struktura powierzchni torfowiska (obecność dolinek i kęp)	–	U1			
					Pozyskanie torfu	–	FV			
					Melioracje odwadniające	–	FV			
				Obecność krzewów i drzew	–	FV				
Perspektywy ochrony	—	–	FV							
4	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	7140	1290	Powierzchnia siedliska	—	–	FV	FV	U1	
				Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:	–	FV			
					Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	–	FV			
					Gatunki	–	FV			

					charakterystyczne				
					Gatunki dominujące	–	FV		
					Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	–	FV		
					Obce gatunki inwazyjne	–	FV		
					Gatunki ekspansywne roślin zielnych	–	FV		
					Obecność krzewów i podrostu drzew	–	FV		
					Stopień uwodnienia	–	FV		
					Pozyskanie torfu		FV		
					Melioracje odwadniające	–	U1		
				Perspektywy ochrony	—	–	FV		
5	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	7140	FA91	Powierzchnia siedliska	—	–	U1	U1	
				Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:	–	FV		
					Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	–	FV		
					Gatunki charakterystyczne	–	FV		
					Gatunki dominujące		U1		
					Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	–	FV		
					Obce gatunki inwazyjne	–			
					Gatunki ekspansywne roślin zielnych	–	FV		
					Obecność krzewów i podrostu drzew	–	FV		
					Stopień uwodnienia	–	FV		
					Pozyskanie torfu	–	FV		
					Melioracje odwadniające	–	FV		

				Perspektywy ochrony	—	–	FV			
6	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	7140	7A24	Powierzchnia siedliska	—	–	FV	FV		
				Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:	–	FV			
					Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	–	FV			
					Gatunki charakterystyczne	–	FV			
					Gatunki dominujące		U1			
					Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	–	FV			
					Obce gatunki inwazyjne	–	FV			
					Gatunki ekspansywne roślin zielnych	–	FV			
					Obecność krzewów i podrostu drzew	–	FV			
					Stopień uwodnienia	–	FV			
					Pozyskanie torfu	–	FV			
				Melioracje odwadniające	–	FV				
Perspektywy ochrony	—	–	FV							
7	Bory i lasy bagienne	91D0	53C7	Powierzchnia siedliska	—	–	FV	U1	U1	
				Struktura i funkcje	Ogólnie, w tym:	–	U1			
					Powierzchnia siedliska	–	FV			
					Gatunki charakterystyczne	–	U1			
					Gatunki dominujące	–	U1			
					Inwazyjne gatunki obce w runie	–	U1			
					Rodzime gatunki ekspans-	–	U2			

					sywne roślin zielnych					
					Uwodnienie	–	U1			
					Wiek drzewostanu	–	U2			
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie		FV			
					Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie		FV			
					Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i 30 cm grubości		FV			
					Naturalne odnowienie drzewostanu		FV			
					Występowanie mchów torfowców		FV			
					Występowanie charakterystycznych krzewinek		U1			
					Pionowa struktura roślinności	–	FV			
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	–	FV			
					Inne zniekształcenia	–	U1			
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny, stosować tylko, gdy są odpowiednie dane)	–	XX			
				Perspektywy ochrony	—	–	U1			
8	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i> ,	91E0	C9C6 C701 B047	Powierzchnia siedliska	—	—	FV	U1	U1	
				Struktura i funkcje		—	U1			

olsy źródłiskowe)				Gatunki dominujące	—	U1			
				Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	—	FV			
				Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	—	FV			
				Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	—	U1			
				Martwe drewno	—	U2			
				Martwe drewno wielkowymiarowe (leżące lub stojące >3 m długości >50 cm średnicy)	—	U2			
				Naturalność koryta rzeczno (stosowa tylko, jeżeli występowanie łągu jest związane z ciekim)	—	XX			
				Reżim wodny w tym rytm zalewów, jeśli występują	—	XX			
				Wiek drzewostanu	—	U1			
				Pionowa struktura roślinności	—	FV			
				Naturalne odnowienie drzewostanu	—	U1			
				Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	—	FV			
				Inne zniekształcenia	—	FV			
				Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny,	—	XX			

					stosować tylko, gdy są odpowiednie dane)				
				Perspektywy ochrony	—	—	U1		
9	Lęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	91E0	8C62 , 5391, 866F, 4B57	Powierzchnia siedliska	—	—	FV	U1	
				Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	—	U1		
					Gatunki dominujące	—	U1		
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	—	FV		
					Inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie	—	U1		
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	—	U2		
					Martwe drewno	—	U1		
					Martwe drewno wielkowymiarowe (leżące lub stojące >3 m długości >50 cm średnicy)	—	FV		
					Naturalność koryta rzecznego (stosowa tylko, jeżeli występowanie łągu jest związane z ciekim)	—	XX		
					Reżim wodny w tym rytm zalewów, jeśli występują	—	XX		
					Wiek drzewostanu	—	U1		
					Pionowa struktura roślinności	—	U1		
					Naturalne odnowienie drzewostanu	—	FV		

					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	—	FV			
					Inne zniekształcenia	—	U1			
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny, stosować tylko, gdy są odpowiednie dane)	—	XX			
				Perspektywy ochrony	—	—	U1			
10	Lęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	91E0	3990, 4712, 42CB	Powierzchnia siedliska	—	—	U2	U2		
				Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	—	U1			
					Gatunki dominujące	—	U2			
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	—	FV			
					Inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie	—	U1			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	—	U2			
					Martwe drewno	—	U1			
					Martwe drewno wielkowymiarowe (leżące lub stojące >3 m długości >50 cm średnicy)	—	U2			
					Naturalność koryta rzecznoego (stosowa tylko, jeżeli występowanie łęgu jest	—	XX			

				związane z ciekim)					
				Reżim wodny w tym rytm zalewów, jeśli występują	—		XX		
				Wiek drzewostanu	—		U2		
				Pionowa struktura roślinności	—		FV		
				Naturalne odnowienie drzewostanu	—		FV		
				Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	—		FV		
				Inne zniekształcenia	—		FV		
				Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny, stosować tylko, gdy są odpowiednie dane)	—		XX		
			Perspektywy ochrony	—	—		U2		

Dla siedlisk 7110, 7140 oraz 91E0 uśredniono oceny biorąc pod uwagę oceny poszczególnych płatów i ich powierzchnię.

4. Analiza zagrożeń

Lp.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska (cztery końcowe znaki kodu GUID)	Zagrożenia		Opis zagrożeń
			istniejące	potencjalne	
1.	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	A278, D89A, A635		K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	zarastanie sosną i brzozą
2.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślin-	1290	K04.05 Szkody wy- rządzone przez roślin-		kąpieliska zwierząt

	nością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)		nożerców		
		FA91, 7A24	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)		sukcesja w kierunku torfowiska wysokiego
3.	91D0 Bory i lasy bagienne	53C7	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)		zarastanie krzewami bardziej przesuszonych płatów
			I01 Nierodzące gatunki zaborcze		pojaw czeremchy amerykańskiej
4.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	8C62, 5391, 866F, 4B57	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)		zarastanie krzewami
			I01 Nierodzące gatunki zaborcze		pojaw gatunków obcych – niecierpka drobno-kwiatowego i nawłoci późnej
				I01 Nierodzące gatunki zaborcze	pojaw czeremchy amerykańskiej
		C9C6, C701, B047	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)		zarastanie krzewami
				I01 Nierodzące gatunki zaborcze	pojaw czeremchy amerykańskiej
		3990, 4712, 42CB	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)		zarastanie krzewami
			I01 Nierodzące gatunki zaborcze		pojaw gatunków obcych geograficznie – czeremchy amerykańskiej i nawłoci późnej
			I02 Problematiczne gatunki rodzime		pojaw gatunku obcego ekologicznie - olszy szarej

Obszar Natura 2000 Mszar Płociczno podlega stosunkowo niewielkiej liczbie czynników zagrażających. Podobna liczba oddziaływań została zanotowana dla siedlisk przyrodniczych leśnych, jak i dla siedlisk torfowiskowych.

Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą są często penetrowane przez zbieraczy owoców żurawiny i jednocześnie przez nich zaśmiecanie. Jest to zjawisko niekorzystne, ale nie powoduje istotnych zmian w strukturze siedliska przyrodniczego. Niektóre płaty są zarastane

przez młodą sosnę, jednak nie jest to zjawisko o dużym natężeniu, nie powoduje więc również istotnych zmian w strukturze siedliska przyrodniczego. Podobne oddziaływania dotyczą torfowisk przejściowych, a dodatkowo w paru miejscach na tych właśnie torfowiskach zwierzęta założyły swoje kąpieliska.

Potencjalne zagrożenia ww. torfowisk to przyspieszenie procesów sukcesyjnych, a tym samym zarastania torfowisk. Czynnikiem ten jest ściśle powiązany z odwadnianiem torfowisk na skutek coraz większego zapotrzebowania na wodę rosnących coraz intensywniej drzew i krzewów.

Bagienne lasy (brzezina bagienna, sosnowy bór bagienny) są też częściowo zaśmiecane przez zbieraczy żurawiny lub grzybów. Ulegają również z biegiem lat stopniowemu odwadnianiu. Zagrożeniem jest ponadto ewolucja biocenotyczna, a konkretnie nadmierne zarastanie krzewami w wyniku sukcesywnego przesuszania. Pojedynczo spotyka się obcy geograficznie gatunek – czeremchę amerykańską. Sosnowy bór bagienny nie jest narażony na te czynniki.

Potencjalnie można spodziewać się w bagiennych lasach większego natężenia tych czynników.

Niżowy łęg jesionowo-olszowy podlega podobnym czynnikom, co brzezina bagienna. Płaty są zaśmiecane przez zbieraczy grzybów, ulegają stopniowemu przesuszaniu, wykazują zmiany na skutek zarastania krzewami lub drzewami, w tym obcymi ekologicznie. Pojawiają się w nich gatunki obce geograficznie. Potencjalnie można oczekiwać większego natężenia i tempa zmian, powodowanych przez ww. czynniki.

V. Cele zadań ochronnych

Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
*7110 – torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe).	A278	U1	Utrzymanie istniejącego stanu (nie planuje się działań ochronnych)	W trakcie trwania PZO
	A635			
	D89A			
7140 – torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>).	1290	U1	Utrzymanie istniejącego stanu (nie planuje się działań ochronnych)	W trakcie trwania PZO
	FA91			
	7A24			
*91D0 – bory i lasy bagienne	53C7	U1	Utrzymanie stanu (nie planuje się działań ochronnych)	W trakcie trwania PZO
*91E0 – łęgi wierzbowe, topolowe, jesionowe i olszowe	C9C6, C701, B047	U1	Utrzymanie istniejącego stanu (nie planuje się działań ochronnych).	W trakcie trwania PZO
	8C62, 5391, 866F, 4B57			
	3990, 4712, 42CB			

Siedliska przyrodnicze *7110 (torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą) i 7140 (torfowiska przejściowe i trzęsawiska) to ekosystemy o cechach naturalnych, w tym o naturalnej genezie. Ich rozwój, struktura i specyfika składu gatunkowego roślinności nie są związane na badanym obszarze z czynnikami antropogenicznymi. Jednocześnie oba typy torfowisk nie są jeszcze zaawansowane w rozwoju, na ogół nie obserwuje się na nich procesów typowych dla stadiów bardziej zaawansowanych. Dlatego główne cele zadań ochronnych to utrzymanie stanu istniejącego, tj. brak ingerencji w naturalne procesy przyrodnicze. Analogiczna sytuacja dotyczy typu *91D0 (bory i lasy bagienne) i podtypu *91D0-2 (sosnowy bór bagienny).

Inna sytuacja jest w przypadku pozostałych leśnych siedlisk przyrodniczych – typu *91D0 (bory i lasy bagienne) i podtypu *91D0-1 (brzezina bagienna) oraz typu *91E0 (łęgi wierzbowe, topolowe, jesionowe i olszowe) i podtypu *91E0-3 (łęg jesionowo-olszowy). Lasy te występują na obrzeżach torfowiska, ich podłoże jest nieco podsuszone, może być obserwowana częściowa degeneracja składu gatunkowego i struktury roślinności. Nie mają więc charakteru stricte naturalnego, są zaawansowane w rozwoju.

Moduł C

VI. Ustalenie działań ochronnych

VI. 1. Działania związane z ochroną czynną

Brak planowanych działań

VI. 2. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania

Brak planowanych działań

VI. 3. Działania dotyczące monitoringu realizacji zadań ochronnych

Brak planowanych działań

VI. 4. Uzupelnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony

Brak planowanych działań

VI. 5. Zwiększenie powierzchni siedlisk i/lub siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000

Brak planowanych działań

VII. Ustalenie zadań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony

Lp.	Przedmiot ochrony (kod i nazwa)	Cel działań ochronnych ¹	Parametr ²	Wskaźnik ²	Zakres prac monitoringowych	Terminy / częstotliwość	Miejsce ³	Podmiot odpowiedzialny	Szacowany koszt (tys. zł)
1.	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Utrzymanie istniejącego stanu siedliska przyrodniczego – torfowiska wysokiego			Kontrola poziomu wody – założenie piezometru i urządzenia monitorującego MiniDiver.	Odczytywanie wartości poziomu wody co miesiąc (można ustawić na dowolną częstotliwość), z wyjątkiem zimy	GUID A635	RDOŚ w Bydgoszczy	4,5
		Utrzymanie istniejącego stanu	Powierzchnia, struktura i funkcja	Wszystkie wskaźniki	Zgodnie z metodyką GIOŚ, w stałym punkcie monitoringowym.	Co 3 lata (począwszy od drugiego roku po zatwierdzeniu PZO)	GUID A635 (dz. 7056, N 53°07'28,5", E 19°39'42,3")	RDOŚ w Bydgoszczy	3
2.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	Utrzymanie istniejącego stanu siedliska przyrodniczego – torfowiska przejściowego			Kontrola poziomu wody – założenie piezometru i urządzenia monitorującego MiniDiver.	Odczytywanie wartości poziomu wody co miesiąc (można ustawić na dowolną częstotliwość), z wyjątkiem zimy	GUID FA91	RDOŚ w Bydgoszczy	4,5
		Utrzymanie istniejącego stanu siedliska przyrodniczego – torfowiska przejściowego			Kontrola poziomu wody – założenie piezometru i urządzenia monitorującego MiniDiver.	Odczytywanie wartości poziomu wody co miesiąc (można ustawić na dowolną częstotliwość), z wyjątkiem zimy	GUID 7A24	RDOŚ w Bydgoszczy	4,5
		Utrzymanie istniejącego stanu	Powierzchnia, struktura i funkcja	Wszystkie wskaźniki	Zgodnie z metodyką GIOŚ, w stałym punkcie monitoringowym.	Co 3 lata (począwszy od drugiego roku po zatwierdzeniu PZO)	GUID FA91 (Dz.: 7055, N 53°07'27,3", E 19°39'57,0")	RDOŚ w Bydgoszczy	3
3.	91D0 Bory i lasy bagienne	Utrzymanie istniejącego stanu	Powierzchnia,	Wszystkie wskaźniki	Zgodnie z metodyką GIOŚ, w stałym	Co 5 lat	GUID 53C7 (Dz. 7056	RDOŚ w Bydgosz-	2

			struktura i funkcja		punkcie monitoringowym.		N 53°07'33,9"; E 19°39'37,6")	czy	
4.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albobfragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	Utrzymanie istniejącego stanu	Powierzchnia, struktura i funkcja	Wszystkie wskaźniki	Zgodnie z metodyką GIOŚ, w stałym punkcie monitoringowym.	Co 5 lat	GUID C9C6 Dz. 7055, N 53°07'33,8"; E 19°39'52,2")	RDOŚ w Bydgoszczy	2

Zachowanie naturalnego kompleksu torfowiskowego, w tym zachowanie procesów torfotwórczych, jest uwarunkowane optymalnymi warunkami wodnymi. Dlatego właśnie wskazany jest monitoring poziomu wody. Do monitoringu wybrano 2 typy torfowisk – torfowisko wysokie (1 stanowisko) i torfowisko przejściowe (2 stanowiska). Stanowiska znajdują się w różnych częściach kompleksu torfowiskowego – zachodniej (torf. wysokie), centralnej (torf. przejściowe) i wschodniej (torf. przejściowe).

Poza tym, zaplanowano po jednym stanowisku monitoringowym dla przedmiotów ochrony w obszarze.

VIII. Wskazania do dokumentów planistycznych

Dokumenty planistyczne (zgodnie z pkt II. 5)	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000¹⁾²⁾
Brak wskazań do dokumentów planistycznych	

¹⁾ Podstawa prawna: art. 28 ust. 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody.

²⁾ Wskazania powinny wynikać z analizy zapisów w tabelach z pkt II .5, IV oraz V.

IX. Przesłanki do sporządzenia planu ochrony

Brak wskazań

X. Projekt weryfikacji SDF obszaru Natura 2000 (załącznik 6) i jego granic

W tej części należy załączyć plik projektu zmian zapisów w SDF oraz pliki ESRI „shp” projektowanych zmian granic obszaru Natura 2000 i wydruki map.

X. 1. Projekt zmian zapisów w SDF

Do dokumentacji załączyć propozycję zmienionego SDF

Lp.	Zapis w SDF		Uzasadnienie wprowadzenia zmiany
	Obecny	Zmieniony	
1	3.1. Typy siedlisk... (tabela) 4030: Reprezentatywność – C	4030: Reprezentatywność – D	Suche wrzosowiska (4030) wykazują masowe pojawy po zrębach, ale regresję wraz ze wzrostem lasu i zanikiem optymalnych warunków świetlnych. Z tej przyczyny perspektywy zachowania są znikome. Dokonano zatem zmiany oceny ogólnej C na ocenę D (reprezentatywność). Reprezentatywność D – znikoma powierzchnia, zanikanie wraz z zacienianiem, brak perspektyw zachowania.
2	3.1. Typy siedlisk... (tabela) 7140: Ocena ogólna – C	7140: Ocena ogólna – B	Do oceny ogólnej wzięto wszystkie oceny składowe, a nie tylko powierzchnię.
3	3.1. Typy siedlisk... (tabela) 91D0: Reprezentatywność – B Względna powierzchnia – C Stan zachowania – B Ocena ogólna – B	91D0: Reprezentatywność – C Względna powierzchnia – C Stan zachowania – C Ocena ogólna – C	Zmiana oceny siedliska przyrodniczego Bory i lasy bagienne (*91D0) wynika z gorszej oceny brzeziny bagiennej. Zbyt silnie rozrasta się podszyt kruszyny, pojawiają się gatunki z rodzaju <i>Rubus</i> (malina, jeżyny), zaczynają kurczyć się zasoby populacyjne widłaka jałowcowatego. Ze względu na stan zachowania i małe perspektywy ochrony brzeziny bagiennej ocena B powinna ulec zmianie na C. Analiza oceny: Procent pokrycia – ok. 6,7% Reprezentatywność – C (brzeziny bagienne mało typowe) Względna powierzchnia – C Stan zachowania – C Stopień zachowania struktury – średni (brzeziny bagienne zbyt zakrzaczone) Stopień zachowania funkcji – średni (sukcesja krzewów kruszyny w brzeziny bagiennej) Możliwość renaturyzacji – trudna (ze względu na terminalne stadia sukcesji brzeziny bagiennej) Ocena ogólna – C
4	3.1. Typy siedlisk... (tabela) 91T0: Reprezentatywność – C	91T0: Reprezentatywność – D	Śródładowy bór chrobotkowy (91T0) występuje wyłącznie w brzeźnych partiach borów, przy linii oddziałowej, w kontakcie z młodnikiem sosnowym. Ale wraz ze wzrostem drzew w sąsiadującym młodniku bór chrobotkowy będzie ograniczać swój areal. W porównaniu z poprzednimi okresami

			badan̄ zaznacza się ubytek porostów. Siedlisko przyrodnicze ma więć znikome perspektywy zachowania. Dlatego wskazana zmiana oceny ogólnej C na ocenę D (reprezentatywność). Reprezentatywność D – znikoma powierzchnia, udział <i>Cladonia</i> ssp. na dnie lasu tylko ok. 10%, brak perspektyw zachowania.
5	3.2g. Rośliny... (tabela) <i>Ostercum palustre</i> Populacja – D		Od wielu lat gatunek niepotwierdzony – brak gatunku, stanowisko historyczne. Parokrotne poszukiwania gatunku nie dały pozytywnych rezultatów.
6	3.3. Pozostałe ważne gatunki roślin... - -	P <i>Sphagnum fuscum</i> C A P <i>Empetrum nigrum</i> C A	Odnaleziono nowe cenne taksony

XI. Zestawienie uwag i wniosków z konsultacji społecznych

Moduły projektu i liczby porządkowe wniosków		Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia
Moduł projektu	Lp. wniosku			
	1.	nieaktualne zarządzenie dot. rezerwatu „Mszar Płociczno”	RDOŚ w Bydgoszczy	skorygowano
punkt IV	2.	weryfikacja zagrożeń	RDOŚ w Bydgoszczy	skorygowano
punkt V	3.	weryfikacja celów zagrożeń	RDOŚ w Bydgoszczy	skorygowano

XII. Dokumentacja fotograficzna (załącznik 7)

Wymaga się warstwy informacyjnej GIS z współrzędnymi miejsc wykonania fotografii.

Numer fotografii (zgodny z ID na warstwie informacyjnej GIS)	Temat i opis fotografii	Data wykonania fotografii	Miejsce oraz parametry wykonania fotografii ¹⁾	Autor fotografii
Fot. 1	Torfowisko wysokie w oddziale 56 z dominacją <i>Sphagnum magellanicum</i> w warstwie mszystej	12.08.2011	N 53°07'37,2", E 19°39'37,5" Ogniskowa 37 mm; kąt 90°	Tomasz Załuski
Fot. 2	Fragment torfowiska wysokiego w zachodniej części obszaru (oddział 56), przy granicy z borem bagiennym	12.08.2011	N 53°07'28,7" E 19°39'42,1" Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Tomasz Załuski
Fot. 3	Zarastające sosną torfowisko wysokie na granicy oddziałów 55 i 56	12.08.2011	N 53°07'28,0" E 19°39'46,9" Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Tomasz Załuski
Fot. 4	Inicjalne stadia torfowiska wysokiego we wschodniej części obszaru (oddział 59)	2.09.2011	N 53°07'22,2" E 19°40'26,4" Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Tomasz Załuski
Fot. 5	Torfowisko przejściowe z kąpieliskiem dzikich zwierząt w zachodniej części obszaru (oddział 56)	12.08.2011	N 53°07'37,3" E 19°39'37,5" Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Tomasz Załuski
Fot. 6	Zachodnia część centralnego torfowiska przejściowego (oddział 55)	12.08.2011	N 53°07'27,4" E 19°39'56,7" Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Tomasz Załuski
Fot. 7	Północno-wschodni fragment centralnego torfowiska przejściowego (oddział 54)	2.09.2011	N 53°07'32,7" E 19°40'15,1" Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Tomasz Załuski
Fot. 8	Panorama wschodniej części głównego torfowiska przejściowego, w pobliżu zarastającego jeziora (oddział 54)	12.08.2011	N 53°07'26,8" E 19°40'16,5" Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Tomasz Załuski
Fot. 9	Zarastające brzożami torfowisko przejściowe na południowy wschód od zanikają-	2.09.2011	N 53°07'21,0"	Tomasz Załuski

	cego jeziora (oddział 59)		E 19°40'29,0'' Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	
Fot. 10	Torfowisko przejściowe na wschodnim krańcu kompleksu torfowisk mszarnych (oddział 59)	2.09.2011	N 53°07'20,1'' E 19°40'37,5'' Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Tomasz Załuski
Fot. 11	Fragment brzeziny bagienniej z licznym udziałem <i>Frangula alnus</i> w oddziale 56	12.08.2011	N 53°07'33,9'' E 19°39'37,6'' Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Tomasz Załuski
Fot. 12	Brzezina bagienna z panującym <i>Lycopodium annotinum</i> w oddziale 55	12.08.2011	N 53°07'31,3'' E 19°39'49,4'' Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Tomasz Załuski
Fot. 13	Fragment boru bagiennego z dominacją <i>Ledum palustre</i> w zachodniej części obszaru (oddział 56)	12.08.2011	N 53°07'29,7'' E 19°39'43,0'' Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Tomasz Załuski
Fot. 14	Łęg jesionowo-olszowy w północno-zachodniej części obszaru (oddział 55)	12.08.2011	N 53°07'33,8'' E 19°39'52,2'' Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Iwona Paszek
Fot. 15	Łęg jesionowo-olszowy w oddziale 61	22.09.2011	N 53°07'06,2'' E 19°39'46,0'' Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Tomasz Załuski
Fot. 16	Fragment łągi jesionowo-olszowej we wschodniej części obszaru (oddział 59), widoczne biogrupy świerka	2.09.2011	N 53°07'18,9'' E 19°41'03,2'' Ogniskowa 37 mm; kąt 0°	Tomasz Załuski

XIII. Piśmiennictwo

1. Dębowska A., 2010 mscr. Preferencje siedliskowe *Juniperus communis* L. w Górznieńsko-Lidzbarskim Parku Krajobrazowym. Praca magisterska, Katedra i Zakład Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Coll. Medicum UMK, Toruń.
2. Gdula A., 2009 mscr. Gatunki lecznicze lasów bagiennych w południowej części Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Praca magisterska, Katedra i Zakład Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Coll. Medicum UMK, Toruń.

3. Głowska H., 2009 mscr. Gatunki lecznicze borów w południowej części Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego, Praca magisterska, Katedra i Zakład Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Coll. Medicum UMK, Toruń.
4. Gmina Świdziebnia. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Pracownia Usługowa Budownictwa „ARCHITECTON” - Edward Morczyński, Grudziądz, kwiecień 1999.
5. Kapelańska M., 2009 mscr. Lecznicze gatunki torfowiskowe w południowej części Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Praca magisterska, Katedra i Zakład Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Coll. Medicum UMK, Toruń.
6. Kępczyński K., Załuski T., 1986 mscr. Charakterystyka florystyczna i fitosocjologiczna projektowanego Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Ośrodek Rzecznawstwa i Doradztwa Roln. SITR w Toruniu, ekspertyza 307/85.
7. Kępczyński K., Załuski T., 1990 mscr. Charakterystyka florystyczno-fitosocjologiczna projektowanego rezerwatu „Torfowisko Płociczno” w nadleśnictwie Skrwilno. Okręgowy Ośrodek Rzecznawstwa i Doradztwa Rolniczego w Toruniu, ekspertyza 146/90.
8. Kępczyński K., Załuski T., 1993. Szata roślinna kompleksu torfowiskowo-leśnego "Płociczno". Acta Univ. Nic. Copern., Biologia 44: 3-45.
9. Kiełńska I., 2009 mscr. Preferencje siedliskowe *Calluna vulgaris*, *Lycopodium clavatum* i *Vaccinium vitis-idaea* w południowej części Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Praca magisterska, Katedra i Zakład Biologii i Botaniki Farmaceutycznej Coll. Medicum UMK, Toruń.
10. Kondracki J., 2009. Geografia regionalna Polski. PWN. Warszawa.
11. Kurkowski Ł., 2007 mscr. Awifauna lęgowa torfowisk i terenów podmokłych Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Praca magisterska, Zakład Zoologii Kręgowców UMK, Toruń.
12. Matuszkiewicz J. M., 2008. Regionalizacja geobotaniczna Polski. IGiPZ PAN, Warszawa.
13. Paszek I. (red.), 2005 mscr. Rezerwat przyrody „Mszar Płociczno”. Plan ochrony na okres 1.01.2006-31.12.2025. VITIS Iwona Paszek, Bydgoszcz.

14. Plan Urządzenia lasu dla nadleśnictwa Skrwilno. Obręby: Skępe, Skrwilno, Urszulewo wg stanu inwentaryzacyjnego na dzień 1.01.2005 na okres obowiązywania planu 2005-2014. Urządzanie lasu – usługi S.C. T. i R. Pędziwiatr.
15. Załuski T., 1996. „Mszar Płociczno”. W: M. Rejewski, P. Bielecki (red.), Rezerwaty przyrody województwa toruńskiego. Opracowanie zbiorowe. Urząd Woj. w Toruniu, Wydz. Ochr. Środ., Woj. Kons. Przyrody, Toruń: 172-174.
16. Załuski T., 2008. Mszar Płociczno, dokumentacja z prac kujawsko-pomorskiego WZS (materiały niepublikowane).
17. Załuski T., 2008. Mszar Płociczno, SDF Natura 2000, Materiały dla Wojewódzkich Zespołów Specjalistycznych, IOP PAN Kraków.
18. Załuski T., 2008. Rezerwaty przyrody. W: R. Koj (red.), Przyroda powiatu brodnickiego. Starostwo Powiatowe w Brodnicy, Brodnica: 33-39.
19. Załuski T., Łazowy-Szczepanowska I., Paszek I., 2011 mscr. Mszar Płociczno. Formularze ocen – siedliska przyrodnicze.
20. Zarządzenie nr 10/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 12 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mszar Płociczno”.